

Stappenplan voor een Heuvelrugtuin

'Een stukje Nationaal Park in jouw tuin'

Door de volgende vragen over jouw tuin te beantwoorden, breng je in beeld hoe jouw ideale Heuvelrugtuin eruit ziet en welke stappen je op weg daarheen nog kunt zetten. De informatie die je hebt verzameld door de vragen te beantwoorden kan je vervolgens gebruiken voor het maken van een stappenplan om jouw Heuvelrugtuin te maken.

Het is handig om voor deze opdracht ook terug te kijken naar de eerdere vragenlijsten en handouts, zoals die over tuinwensen (module 1), het tuinklimaat (module 2) en het voedselweb (module 3). Bovendien heb je in module 4 al een begin gemaakt aan een plan voor composteren, waterhuishouding of plantkeuze en vermeerdering. Maak er gebruik van!

Dit stappenplan is verdeeld in vier onderdelen: tuinklimaat, planten, dieren en mensen.

Tuinklimaat

1. Oppervlakte en omgeving

- Hoeveel vierkante meter is jouw tuin? Wat is de oriëntatie van je tuin en wat betekent dat voor de lichtinval gedurende de seizoenen?
- Hoe typeer je de omgeving rondom je tuin? Beïnvloedt die omgeving je tuin en zo ja, wat merk je ervan? Wat zou je eventueel kunnen doen tegen die invloed?
- Hoeveel procent van je tuin is betegeld? En hoeveel van die tegels heb je absoluut nodig/welke zou je kunnen missen?

2. Waterhuishouding en ecologie

- Laten jouw tegels water door/erlangs? Zou je ze kunnen vervangen of iets kunnen verleggen waardoor er meer water de grond in kan stromen?
- Hoe is de kringloop van organisch materiaal in jouw tuin geregeld? Is de kringloop gesloten of kan je nog wat doen om daar voor te zorgen? Zijn er dingen die je tegenhouden om daar mee aan de slag te gaan en wat zou je daar op kunnen bedenken?
- Hoe is de waterhuishouding van jouw tuin geregeld? Is de bodem voldoende begroeid zodat de grond water kan vasthouden voor in langere droge periodes? Kun je uit de voeten met alleen regenwater? Wat valt hierin nog te winnen?
- Zou je een vijver of poel (erbij) willen? Zo ja, hoe zou je dat aan kunnen pakken? Wat moet je daarover weten voor je eraan begint/mee verder gaat? Hoe kom je aan begrijpelijke en betrouwbare informatie daarover?

Planten

1. Welke planten en omstandigheden heb je in je tuin?
  - Welke inheemse plantensoorten heb je al? Doen die het goed? Wat zou je aan water, licht, ruimte en voedingsstoffen voor ze kunnen verbeteren?
  - Wat voor bodemtype(n) heeft jouw tuin? Welke (inheemse) planten passen daar bij? En staan deze op de [Plantenlijst van Heuvelrugtuinen](#)?
2. Welke planten wil je?
  - Heb je ruimte voor een boom(pje) of struiken?
  - Welke vaste (meerjarige) planten zou je willen hebben? En welke eenjarige?
  - Wil je ook graag eetbare planten in je tuin? Zijn daar de omstandigheden naar of kun je die creëren? Hoe zou je omgaan met het verzorgen van de eetbare planten die je graag wil?
  - Waar zou je jouw gewenste planten kunnen verkrijgen? Past dat binnen jouw mogelijkheden? Zo niet, zijn er nog andere manieren?
3. Waar moet je rekening mee houden?
  - Wat zou je in jouw tuin kunnen verwachten aan vraat en wat valt daar met natuurlijke middelen aan te doen? Zijn er ook planten waar insecten van jou wel (deels) van zouden mogen eten?

Dieren

1. Hoe gunstig zijn de omstandigheden in de tuin die je voor je ziet voor de belangrijkste diergroepen?
  - insecten op de grond, insecten in de lucht, reptielen en amfibieën, vogels en kleine zoogdieren
2. Welke dieren zou je graag willen aantrekken met jouw tuin? Is dat realistisch gezien de omstandigheden in jouw tuin en de directe omgeving van jouw tuin? En hoe passen deze dieren in het voedselweb van jouw tuin?
  - Welke aanpassingen zou je ten gunste van de door jou gewenste dieren nog kunnen doen in de tuin die je voor je ziet? Denk hierbij aan de 4V's. Waar kun je meer informatie vinden over de tuinwensen van deze dieren?

- Wat zijn de te verwachten gevolgen als de door jou gewenste dieren daadwerkelijk naar je tuin komen. Botsen die gevolgen misschien met andere aspecten van jouw tuin (bijv. planten, andere dieren, hoe jij en je huisgenoten en gasten de tuin gebruiken)?
3. Welke dieren zie je liever niet in jouw tuin? Is het een redelijk streven om hen weg te houden? Wat zou je kunnen doen om deze dieren op een natuurvriendelijke manier te weren?
- Wat zijn de te verwachten gevolgen als je die ongewenste dieren daadwerkelijk weet te weren uit je tuin? Beïnvloeden die gevolgen misschien andere aspecten van jouw tuin (planten, andere dieren, hoe jij en je huisgenoten en gasten de tuin gebruiken)?

Mensen

1. Welke plekken of dingen zijn voor jou belangrijk in de tuin om te gebruiken?
- Denk aan een looppad, een terras, fietsenrek, tuinhuisje, speelplek voor kinderen etc. Hoe zou je deze op een natuurlijke en klimaatbestendige manier in jouw Heuvelrugtuin kunnen laten terugkomen?
2. Welke waarden van de tuin zijn voor jou het belangrijkste?
- Denk bijvoorbeeld aan rust, schoonheid, samenkomst, geborgenheid, aanzien, etc. Komen die waarden volledig tot hun recht in de Heuvelrugtuin die je voor je ziet?
3. Zijn er dingen over jouw tuin en het gebruik en onderhoud ervan die je je gaandeweg de cursus had bedacht, maar niet in dit stappenplan naar voren zijn gekomen? Wat zou je daar nog mee kunnen of over willen weten?

